

BATTALGAZ 'DE POSTPARTUM DEPRESYON R SK VE ETK L FAKTÖRLER

Ne e Mehmeto lu Karaka ¹, Gülsen Güne ², Meryem Sarıbyık ³

¹ nönü Üniversitesi S.H.M.Y.O, Malatya

² nönü Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sa lı ı Anabilim dalı, Malatya

³ Battalgazi 1 Nolu Aile Sa lı ı Merkezi, Malatya

Özet

Bu çalı ma Malatya ili Battalgazi ilçesinde son bir yıl içinde do um yapan kadınlarda postnatal depresyon görülme sıklı ını saptamak ve postnatal depresyonun ortaya çıkmasında etkili olabilecek risk faktörlerini belirlemek amacıyla yapılmı kesitsel nitelikte bir çalı madır. Ara tırmaya, Malatya ili Battalgazi ilçesi Battalgazi Sa lık Oca ı'na ba lı son bir yıl içinde do um yapmı ve sa lık oca ı ebeleri tarafından izlenen 272 anne katılmı tır. Annelere do um sonrası demografik bilgi formu ve Edinburgh Do um Sonrası Depresyon Ölçe i (EDSDÖ)ni içeren bir anket formu uygulanmı tır.

Elde edilen bilgiler ve EDSDÖ' ye göre katılanların %18,4'ünde do um sonrası depresyon saptanmı tır. Kadınların do um sonrası depresyon ya amasında etkili olan faktörler; kadının e inin i sızlık durumu, geni aile, gebelik esnasında fazla kilo alma, aile içi iddete maruz kalma ve gelir durumu olarak bulunmu tur. Ayrıca, sigara içen kadınlarda içmeyenlere göre; spor yapmayan kadınlarda spor yapan kadınlara göre postnatal depresyon görülme olasılı ı daha yüksek bulunmu tur.

Sonuç olarak; kadının sosyal statüsünü yükselmesi, iddeti önlemeye yönelik çalı malar, gebelik sonrası kilo kontrolüyle ve gebelerde sigara bırakırma çalı maları postpartum depresyonun önlenmesi açısından faydalı olabilir.

Anahtar Sözcükler: Depresyon, Kadın, Postpartum, Prevelans, De i ken

R SK of POSTPARTUM DEPRESS ON and AFFECT NG FACTORS in BATTALGAZ TOWN

This is a cross-sectional study made in order to determine the risk factors for incidence of postnatal depression seen at women who gave birth in last year in Battalgazi town. In this study, 272 women who gave birt in last year, living in Battalgazi Health Center Region in Battalgazi, completed a questionnaire and Edinburgh Postnatal Depression Scale (EPDS).

According to obtained results and Edinburgh Postnatal Depression Scale (EPDS) it was observed Postnatal Depression at 18, 4% of participators. Factors that are spotted to affect the depression at postpartum women are husband's unemployed status, large family, overweight during pregnancy, exposure to domestic violence and income status.

In addition, increase the social status of women, efforts to prevent violence, weight control after pregnancy and efforts to quit smoking during pregnancy may be useful for the prevention of postpartum depression.

Key words: *Depression, Women, Postpartum, Prevalence, Variable*

G R

Kadın için gebelik ve doğum olayı önemli biyolojik, psikososyal ve ekonomik değişimlerin görüldüğü bir dönemdir. Gebelik ve doğum sonrası dönem birçok insan için özel hoş bir an olarak kabul edilmekle birlikte, yeni doğan çocuğunu kucağına alma beklentisi içinde olan anne için aynı zamanda ruhsal bozuklukların gelişimi açısından da riskli bir dönem olabilmektedir.¹Doğumla ilgili diğer psikiyatrik tablolara göre belirtilerin daha geç dönemde ortaya çıkması ve bir çok kadının mutlu olmaları gerektiğine inandıkları bir dönemde çökkün duygular taşıdıklarından dolayı suçluluk duyguları nedeniyle belirtilerini saklamaları, doğum sonrası depresyonun kolaylıkla gözden kaçabilmesine neden olmaktadır. Doğum sonrası dönemde annede ortaya çıkan depresyon, annenin, çocuğun ve ailenin çeşitli güçlükler yaşamasına neden olmakta anne ile çocuk arasında kurulan ilişkiyi, annenin bebek bakımı ve ebeveyn rolünü öğrenmesini etkileyebilmektedir. Ayrıca postpartum depresyon geçiren annelerin bebeklerinde daha sık davranış problemleri görüldüğü ve bilişsel işlevlerinin daha alt seviyelerde olduğu bildirilmektedir.²⁻³

Dünyada yapılan çalışmalarda mizaç bozukluklarının kadınlarda erkeklere oranla daha sık görülmesi ve bağımlı pikinin doğurganlık yıllarına

denk geldiğinin gösterilmesi ile postnatal dönemde psikiyatrik tabloya gösterilen ilginin giderek artmasına neden olmaktadır. Geriye dönük epidemiyolojik taramalar ciddi ruhsal hastalıkların ortaya çıkması bakımından, doğum sonrası dönemin gebelik dönemine kıyasla üç veya dört kez daha riskli olduğunu ortaya koymaktadır.⁴ Ancak depresyon bu hastalıklar içinde baskın olduğundan doğum sonrası psikiyatrik hastalıklar denildiğinde genellikle doğum sonrası depresyon anlaşılabilir. Doğum sonrası depresyon, birinci basamak sağlık kuruluşlarında sık rastlanan ve tedavi edilebilir bir tablodur.⁵ Genellikle doğum sonrası 2-3 haftalarda karamsarlık, anhedoni, yetersiz hissetme gibi tipik depresif belirtilerle ortaya çıkar.³ Postpartum depresyon genel popülasyonda kadınlara %10-22'sini, ergen annelerin ise %26'ya varan oranını etkiler.³ Doğum sonrası depresyon riski altında olan kadınların tanımlanması, bu grup hastalıkların azaltılmasında son derece önemlidir. Bunun için de sağlık personelinin bu şikâyetleri olan kadınlara doğum sonrası en erken dönemde basit tarama yöntemleri ile tespit etmeleri önemlidir. Batı Avustralya ve İngiltere gibi bazı ülkelerde doğum sonrası depresyon ile ilgili tarama araçlarının kullanımı düzenli olarak uygulamaya girmesine rağmen Türkiye'de düzenli olarak uygulanmamaktadır.⁶⁻⁷

Depresyon kronikle me riski ve prevelansı oldukça yüksek bir hastalık olmasına rağmen ülkemizde yeterince tanı konulamamakta ve bu nedenle erken tanı ve tedavisini güçle tirmektedir. Oysa postpartum depresyonun erken tanı ve tedavisi hem anne hem çocuk hem de toplum sağlığının korunması açısından önemli fayda sağlayabilir. Bu çalışmanın amacı Malatya ili Battalgazi ilçesinde son bir yıl içinde doğum yapan kadınlarda postnatal depresyon görülme sıklığını saptamak ve postnatal depresyonun ortaya çıkmasında etkili olabilecek risk faktörlerini belirlemektir.

GEREÇ ve YÖNTEM

Araştırmanın evrenini Malatya ili Battalgazi ilçesinde son bir yıl içinde doğum yapmış ve Battalgazi Sağlık Ocağı ebeleri tarafından izlenen ve son bir yıl içinde doğum yapmış 313 kadın, araştırmanın örneklemini ise çalışmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden 272 kadın (%87) oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri araştırmacılar tarafından 2010ubat - Mayıs ayları arasında 35 soruluk demografik bilgi formu ve Edinburgh Doğum Sonrası Depresyon Ölçeği (EDSDÖ) aracılığı ile yüz yüze anket tekniği ile ev ziyaretleri esnasında toplanmıştır.

Veri toplama araçları

Demografik bilgi formu; 35 sorudan oluşan demografik bilgi formu kadının ve ailesinin sosyoekonomik özellikleri, doğurganlık özelliklerini içermektedir.

Edinburgh doğum sonrası depresyon ölçeği; on soruluk kısa ve kolay uygulanabilir testtir. Cox ve arkadaşları doğum sonrası depresyonu ile ilgili çalışmalarda özgül bir ölçeğin kullanılmasının daha sağlıklı sonuçlara ulaşılmasını sağlayacağından hareketle Edinburgh Doğum Sonrası Depresyon Ölçeği (EDSDÖ)'ni geliştirmişler ve geçerlilik çalışmasını yapmışlardır⁸. Türkiye'de Engindeniz ve arkadaşları tarafından 1997'de yapılmış geçerlilik çalışması ile duyarlılık ve özgüllük sırasıyla %84 ve %88 olarak tespit edilmiş ve kesme puanının 12-13 olduğu gösterilmiştir⁹.12' nin üzerinde puan alanlar depresif kabul edildi.

statistiksel değerlendirme

Çalışmadan elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) programı kullanılarak analiz edildi. Verilerin analiz edilmesinde ise Ki-Kare testi kullanıldı. Tüm değerlendirmelerde $p < 0,05$ değeri anlamlı kabul edildi.

Bulgular

Tablo 1’de ara tırma kapsamındaki kadınların sosyodemografik özellikleri ile post partum depresyon arasındaki ili ki verilmektedir. Ara tırma kapsamındaki kadınların %54,8’i 26-35ya ları arasındaydı. Kadınların e itim düzeylerine bakıldı ında % 71,3’ ü ilkö retim ve lise düzeyinde e itim almı lardı. Ara tırma kapsamındaki kadınların %92,6’sı evhanımıydı. Kadınların %41,5’inin ailelerinin aylık gelirleri 500 TL ‘nin altındaydı. Kadınların %4,4’ü imam nikâhlıdır. Ara tırma kapsamındaki kadınların EDSÖ ‘e göre, %80,6’sında postpartum depresyon yok iken, %18,4’ünde postpartum depresyon tanısı alma olasılı ı vardı. Aylık gelir

düze yi 500 TL ve altında olanlarda, aylık gelir düzeyi 500 TL ve üzeri olanlara göre postpartum depresyon tanısı alma sıklı ı anlamlı düzeyde yüksek bulundu ($p<0,05$). Ara tırma kapsamındaki kadınlarda geni ailede ya ayanlarda çekirdek ailede ya ayanlara göre depresyon tanısı alma sıklı ı daha yüksek bulundu ($p<0,05$). mam nikâhı ile evli olanlar resmi nikâh ile evli olanlara göre postpartum depresyon tanısı alma olasılı ı sıklı ı yüksek olmasına ra men sonuç istatistiksel olarak anlamlı de ildi ($p>0,05$). Ayrıca e leri i siz olanlarda di erlerine göre postpartum depresyon tanısı alma sıklı ı daha yüksek bulundu ($p<0,05$).

Tablo 1. Ara tırmaya Katılan Kadınlarda Do um Sonrası Depresyon Görülmesi ile İlişkili Olabilecek i Dü ünülen Sosyodemografik Faktörlerin İncelenmesi

	Depresyon Var n=50	%	Depresyon Yok n=222	%	Toplam n=272	%	p
Kadının Yaşı							
15-25 yaş	13	13,8	81	86,2	94	34,6	0,326
26-35 yaş	30	20,1	119	79,9	149	54,8	
36 yaş üstü	7	5,3	22	23,7	29	10,7	
Evlenme şekli							
Evli	4	17,3	215	82,7	260	95,6	0,685
İmam nikahlı	5	58,3	7	41,3	12	4,4	
Kadının Eğitim Durumu							
İlköğretim Altı	14	23,0	47	77	61	22,4	0,577
İlköğretim-Lise	33	17	161	83	194	71,3	
Yüksek Öğrenim	3	17,6	14	82,4	17	6,3	
Eşinin Eğitim Durumu							
İlköğretim Altı	9	28,1	23	71,9	32	11,8	0,250
İlköğretim-Lise	38	17,7	177	82,3	215	79	
Yüksek Öğrenim	3	12,0	22	88	25	9,2	
Eşinin Mesleği							
İşsiz	16	33,3	32	66,7	48	17,6	0,004
Çalışan	34	15,2	190	84,8	224	82,4	
Aile Tipi							
Çekirdek	21	30,1	143	87,2	164	60,3	0,003
Geniş	29	73,1	79	26,9	108	39,7	
Aylık Gelir							
500 TL ve altı	30	26,5	83	73,5	113	41,5	0,003
500 TL üzeri	20	12,6	139	87,4	159	58,5	

Tablo 2’de ara tırmaya katılan kadınların do um sonrası depresyon görülme durumu ile etkileyebilecek i dü ünülen de i kenler arasındaki istatistiksel analiz sonuçları verilmiştir. Sigara içen kadınlarda içmeyenlere göre, spor yapmayan kadınlarda spor yapan kadınlara göre ve beslenmesine dikkat etmeyen kadınlarda dikkat edenlere göre postpartum depresyon tanısı alma sıklığı daha yüksek

bulundu ($p<0,05$). Ayrıca uyku problemi olan kadınlarda olmayanlara, herhangi bir psikolojik rahatsızlığı olanların olmayanlara göre postpartum depresyon tanısı alma sıklığı anlamlı düzeyde yüksek bulundu ($p<0,05$). Aile içi şiddete maruz kalanlar ile kalmayanlar karşılaştırıldığında aile içi şiddete maruz kalanlarda postpartum depresyon görülme sıklığı daha yüksek bulundu ($p<0,05$). Ara tırma

kapsamındaki kadınlardan evliliklerini mükemmel ve iyi olarak yorumlayanlarda evliliklerini orta ve kötü

olarak yorumlayanlara göre postpartum depresyon tanısı alma sıklığı daha az bulundu ($p<0,05$).

Tablo 2. Ara tırmaya Katılan Kadınlarda Doğum Sonrası Depresyon Görülmesi ile İlişkili Olabilecek Dönütülen Faktörlerin İncelenmesi

	Depresyon Var n=50	%	Depresyon Yok n=222	%	Toplam n=272	%	p
Doğum Şekli							
Normal Doğum	32	18,7	139	81,3	171	62,9	0,854
Sezeryan	18	17,8	83	82,2	101	37,1	
Gebelik Esnasında Fazla Kilo Alma							
Var	36	23,4	118	76,6	154	56,6	0,015
Yok	14	11,9	104	88,1	118	43,4	
Gebelikte Sigara İçme Öyküsü							
Var	7	35,0	13	65,0	20	7,4	0,046
Yok	43	17,1	209	82,9	252	92,6	
Eşin Sigara İçme Durumu							
Evet	34	18,8	147	81,2	181	66,5	0,809
Hayır	16	17,6	75	82,4	91	33,5	
Spor Yapma							
Evet	12	12,9	81	87,1	93	34,2	0,093
Hayır	38	21,2	141	78,8	179	65,8	
Beslenmeye Dikkat Etme Durumu							
Evet	10	8,2	112	91,8	122	44,9	0,001
Hayır	40	26,7	110	73,3	150	55,1	
Uyku Problemi							
Var	19	27,5	50	72,5	69	25,4	0,023
Yok	31	84,7	172	15,3	203	74,6	
Herhangi Bir Psikolojik Rahatsızlığın Olması							
Evet	2	16,7	10	83,3	12	4,4	0,001
Hayır	40	15,4	220	84,6	260	95,6	
Aile İçi Şiddete Maruz Kalma Durumu							
Var	24	27,0	65	83,0	89	32,7	0,010
Yok	26	14,2	157	85,8	183	67,3	
Evliliğin Yorumu							
İyi-mükemmel	20	12,6	139	87,4	159	58,5	0,003
Orta-Kötü	30	26,5	83	73,5	113	41,5	
Bebeğin Sağlık Probleminin Olması							
Var	2	9,5	19	90,5	21	7,7	0,219
Yok	48	19,1	203	81,9	251	92,3	
Bebeğin Düzenli Uyumması							
Evet	38	19,7	155	80,3	193	71,0	0,384
Hayır	12	15,2	67	84,8	79	29,0	
Bebeğin Anne Sütü Alması							
Evet	46	19,1	195	80,9	241	88,6	0,403
Hayır	4	12,9	27	87,1	31	11,4	

TARTI MA

Dünyada postpartum depresyon görülme sıklı ı ço unlukla %7-15 arasında de i ti i bildirilmektedir.¹⁰⁻¹³ Yapılan çe itli ara tırmalarda postpartum depresyon görülme sıklı ı; srail'de %22,6, Birle ik Arap Emirlikleri'nde %17,8,Japonya'da %17, zlanda'da %14, sveç'te %12,7, ngiltere'de ise %12 oldu u bulunmu tur.¹⁴ Dünya'da postpartum depresyon görülme sıklı ı do udaki ülkelerde batıdaki ülkelere oranla daha yüksektir. Bu durumun do uya gidildikçe ülkelerin sosyoekonomik ko ullarının de i iminden kaynaklandı ı dü ünülmektedir. Ülkemizde yapılan benzer çalı malarda postpartum depresyon görülme sıklı ı Trabzon il merkezinde % 28,1, Samsun il merkezinde %23,1, zmir ili Bornova ilçesinde %29 , Manisa 'da yarı kentsel bir bölgede yapılan çalı mada ise postpartum depresyon prevelansı %37,1 bulunmu tur.¹⁵⁻¹⁷ Her ne kadar Türkiye'de postpartum depresyon prevelansı batıya do ru artmı olsa da çalı malarda bunun nedeninin çalı ma yapılan bölgelerin kentsel dönü ümünü tamamlamamı ve ülkenin az geli mi bölgelerinden göç alan yerle im yerleri olmasına ba lanmı tur. Bizim çalı mamız Malatya ili Battalgazi ilçesinde yapıldı. Sonuç olarak bu bölgede EDSDÖ' ye göre pospartum depresyon görülme sıklı ı %18,4 bulundu. Bu bölgede ya ayan kadınların sosyoekonomik düzeylerinin di er

çalı malara göre daha yüksek olması, ara tırma yapılan bölgenin ehir merkezine çok yakın bir ilçe olması, di er çalı malardan dü ük bulunmasını açıklayabilir. Bu sıklık, Türkiye'de yapılan benzer çalı malara oranla daha dü ük olmasına ra men dünya üzerindeki birçok ülkedeki çalı malara benzer bulunmu tur.

Bu ara tırmada anne ya ı ile postpartum depresyon görülme sıklı ı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ili ki bulunmamı tur. Ancak dünyada ve Türkiye'de yapılan ço u çalı ma anne ya ının azaldıkça pospartum depresyon görülme sıklı ının arttı mı bildirmektedir. Bu çalı mada anne ya ı ortalaması di er çalı malardan daha yüksektir. Evlilik ya ı ve ilk do um ya ı sosyoekonomik düzeyin önemli göstergelerindendir. Özellikle sosyoekonomik düzeyi dü ük toplumlarda postpartum depresyon görülme sıklı ının yüksek oldu u göz önüne alınırsa ara tırma sonucu elde etti imiz bulgu ara tırmaya katılan kadınların evlenme ve ilk do um ya larının dü ük olmamasından kaynaklanmaktadır. Ülkemizde yapılan bazı çalı malar e itim düzeyi yükseldikçe kadınların anneli e daha iyi uyum sa ladıkları ve postpartum depresyon riskinin azaldı mı bildirmektedirler.¹⁵ Fakat Ta demir ve arkadaş ları tarafından yapılan çalı mada postpartum depresyon ile dü ük e itim düzeyi arasında ili ki olmadı ı

bildirilmiştir¹⁸. Ancak ülkemizde 2007 yılında yapılan di er bir çalı ma ile uyumlu olarak bizim çalı mamızda da anne e itim düzeyi ile postpartum depresyon arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ili ki bulunamamasına ra men ilkö retim altı düzeyde e itim alan kadınlarda do um sonrası depresyonun görülme sıklı ının daha fazla oldu u saptanmıştır.¹⁹ Zaten çalı mamız kapsamındaki kadınların %77.6'sı ilkö retim ve üstü düzeyde e itim almı larıdır.

Farklı çalı malarda dü ük sosyoekonomik düzey ile postpartum depresyon arasında ili ki oldu u bildirilmektedir. Çalı mamızdaki kadınların aylık gelir düzeyleri 500 TL'nin altında olanlarda ve e leri i siz olanlarda EDSDÖ 'ye göre postpartum depresyon tanısı daha yüksek bulunmu tur. Bizim çalı mamızın aksine Danacı ve arkadaş ları çalı malarında, ailenin aylık gelir düzeyi ile postpartum depresyon sıklı ı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ili ki bulmamı larıdır^{3,20}.

Ara tırma kapsamındaki kadınlarda geni aileye dahil olanlarda postpartum depresyon görülme sıklı ı anlamlı düzeyde yüksek bulundu. Bu durum, geni ailelerin sıklıkla ataerkil bir yapıya sahip olmaları, gelin konumunda olan kadının baskı altında kalma olasılı ının daha yüksek olmasından

kaynaklandı nı dü ündürmektedir. Bu duruma paralel olarak yapılan ara tırmalar özellikle e lerinden yeterince ilgi ve destek göremedi ini ifade eden evlilik ili kilerinde sorunları olan kadınlarda do um sonrası depresif belirtilerin ortaya çıkma riskinin daha yüksek oldu u bildirilmektedir.²¹ Çalı mamızda evliliklerini iyi veya mükemmel olarak yorumlayanlarda, evliliklerini kötü veya orta olarak yorumlayanlara oranla EDSDÖ 'ye göre postpartum depresyon görülme oranı daha az bulunurken, e i ile imam nikahı ile evli olanlarda EDSDÖ 'ye göre postpartum depresyon tanısı alma olasılı ı anlamlı düzeyde yüksek bulunmu tur. Evlili i iyi olan ve resmi nikâhı olanlarda EDSDÖ 'ye göre postpartum depresyon görülme sıklı ı daha dü ük bulunmu tur. Bu durum resmi nikahı olan kadınların kendilerini ve çocuklarını güvence altında hissetmelerinden kaynaklanmaktadır.

iddet kadında psikolojik sorunları artıran sosyal bir olaydır. Aile içi iddete maruz kalanlarda kalmayanlara göre EDSDÖ 'ye göre postpartum depresyon tanısı alma olasılı ı anlamlı düzeyde yüksek bulunmu tur. Obezite ve depresyon arasında önemli ili ki oldu unu bildiren çalı malar mevcuttur^{20,21,22}. Ara tırma kapsamındaki kadınların perinatal dönem özelliklerine bakıldı ında gebelikleri esnasında fazla kilo alanlarda EDSDÖ 'ye göre

postpartum depresyon sıklığı daha yüksek bulunmu tur. Çalı mamızda sigara içen kadınlarda içmeyenlere göre, spor yapmayan kadınlarda spor yapan kadınlara göre ve beslenmesine dikkat etmeyen kadınlarda dikkat edenlere göre postpartum depresyon daha yüksek bulundu.

ngiltere’de 1997’de yapılan bir çalı mada, 119 gebe erken gebelik döneminden itibaren takibe alınımı ve sigara kullanımının uzun dönem zararları do umdan sonra 4 seneye kadar takip edilerek sigara içme davranımı, paspartum depresyon ile anlamlı derecede ili kilendirilmi tir²³. 2000 yılında 526 ki i üzerinde yapılan bir ba ka çalı mada sigara içimi ve depresif semptomlar arasındaki ili ki ara tırılmı tir ve nikotin ba ımlılı ı klinik seviyede kendini gösteren depresif semptomlarla belirgin olarak ili kili bulunmu tur²⁴. Canan ve arkadaş larının 2010 yılında yaptıkları çalı mada düzenli olarak spor yapmanın depresyon üzerine olumlu etkisi oldu u bulunmu tur²⁵. Portekiz’de yapılan bir çalı mada

annede depresyon öyküsü olması, postpartum depresyon açısından önemli risk etmenlerinden biri olarak de erlendirilmi tir²⁶.

Kadınlara do um sonrası depresyon ya amasında etkili olan faktörler ise; kadının e inin i durumu, aile yapısı, gebelik esnasında fazla kilo alma, aile içi iddete maruz kalma durumu ve gelir durumudur. Ayrıca, Sigara içen kadınlarda içmeyenlere göre, spor yapmayan kadınlarda spor yapan kadınlara göre daha sık bulunmu tur.

Sonuç olarak; kadının sosyal statüsünün yükselmesi, iddete yönelik müdahale çalı maları, gebelik sonrası kilo kontrolüyle ilgili müdahaleler ve gebelerde sigara bıraktırma müdahaleleri postpartum depresyon ya anmaması açısından etkili müdahaleler olabilir. Bu konuda birinci basamakta çalı an sa lık personelinin yapacağı kontrol ve müdahale programlarının paspartum depresyonun azalmasında etkili olacağı dü ünülmü tür.

Kaynaklar

- 1-Yıldırım GS, Kısa C, Aydemir Ç. Postpartum depresyon. 3P Dergisi 2004;12-20.
- 2-Sünter AT, Güz H, Ordulu F, Öz H, Peken Y. Samsun l Merkezinde Do um Sonrası Depresyon Prevalansı ve Risk Faktörleri; VIII. Ulusal Halk Sa lı ı Kongresi Kitabı 2002:855-8.
- 3-Danacı AE, Dinc G, Deveci A, Sen FS, İçelli I. Postnatal Depression in Turkey Epidemiological and Cultural Aspects. Soc Psychiatry Psychiatr Epidemiol 2002;37:125-9.
- 4-Deveci A . Postpartum Psikiyatrik Bozukluklar. Birinci Basamak çin Psikiyatri 2003;2:42-46.
- 5-Gülseren L. Do um Sonrası Depresyon. Türk Psikiyatri Dergisi 1999;10(1): 58-67.
- 6-Da-Silva VA, Moraes-Santos AR, Carvalhc MS. Prenatal And Postnatal Depression Among Low ncomebrazilian Women. J Abnorm Psychol 1998; 31:799-804.
- 7-O'Hara MW. Social Support, Life Events and Depression During Pregnancy and The Puerperium. Arch Gen Psychiatry 1986;97:467-74.
- 8-Cox JL, HoldenJM. Detection of Postnatal Depression Development of The 10- tem Edinburgh Postnatal Depression Scale (EPDS). Br J Psychiatry 1987;150:782-86.
- 9-Engindeniz AN, Kuey L, Kultur S. Edinburgh Do um Sonrası Depresyon Olce i Turkce Formu Gecerlilik ve Guvenilirlik Calı ması. Bahar Sempozyumları IKitabı.Ankara:Psikiyatri Derne i Yayınları 1996:51-2.
- 10-Dennis, CL, Dowswell T, Psychosocial and psychological interventions for preventing postpartum depression. Cochrane Database of Systematic Reviews; 2013.
- 11-Leitch S. Postpartum depression: A review of the literature. St.Thomas, Ontario: Elgin-St.Thomas Health Unit; 2002.
- 12-Repokari L, Punamaki RL, Unkila-Kallio L, Vilska S, Poikkeus P, Sinkkonen J, Almqvist F, Tiitinen A, Tulppala M. Infertility treatment and marital relationships: A 1-year prospective study

- among successfully treated art couples and their controls. Hum Reprod 2007; 22(5):1481-1491.
- 13- McMahon CA, Boivin J, Gibson FL, Fisher JRW, Hammarberg K, Wynter K, Saunders DM. Older first-time mothers and early postpartum depression: a prospective cohort study of women conceiving spontaneously or with assisted reproductive Technologies. Fertil Steril 2011; 96(5):1218-1224.
- 14-Glasser S, Barell V, Shoham A. Prospective study of Postnatal Depression in an Israeli Cohort: Prevalence, ncidence and Demographic Risk Factors. J Psychosom Obstet Gynecol 1998; 19:155-64.
- 15-Sünter AT ,Güz H , Canbaz S ve ark. Samsun l Merkezinde Do um Sonrası Depresyonu Prevalansı ve Risk Faktörleri. Türk Jinekoloji ve Obstetrik Derne i Derg 2006;3:26-31.
- 16-Çeber TE, Pekta , Dikici . zmir li Bornova lçesinde Do um Yapmı Kadınların Do um Sonrası Depresyon Durumları Ve Bu Durumu Etkileyen Emenlerin ncelenmesi. VIII. Ulusal Halk Sa lı ı Kongresi Tam Metin Kitabı.Diyarbakır 2002;858-61.
- 17-Erbay DP .Yarı Kentsel Bir Bölgede Postpartum Depresyon Prevalansı ve Risk Faktörleri.VIII. Ulusal Halk Sa lı ı Kongresi Tam Metin Kitabı , Diyarbakır 2002:862 -65.
- 18-Ta demir S, Kaplan S, Bahar A Do um sonrası depresyonu etkileyen faktörlerin belirlenmesi. Fırat Sa lık Hizmetleri Dergisi; 2006;1:105-118.
- 19-Salgın A, Gökçay G, Yücel B ve ark. Effects of postpartum depression on breastfeeding and child development. stanbul Tıp Fakültesi Dergisi 2007;70:70-73.
- 20-Kopelman RC, Moel J, Mertens C, Stuart S, Arndt S, O'HaraMW (2008) Barriers to care for antenatal depression. Psikiyatri Serv; 59: 429-432.
- 21-Istvan J, Zavela K, Weidner G .Body Weight and Psychological Distress in NHANES I. Int J Obes Relat Metab Disord. 1992;16:999-1003.

22- nandı T, Elçi O C, Öztürk A ve ark. Risk Factors for Depression in Postnatal First Year, in Eastern Turkey. *International Journal of Epidemiology* 2002;31:1201-7.

23-Morales AW, Marks MN, Kumar R. Smoking in Pregnancy: A Study Of Psychosocial and Reproductive Risk Factors. *J Psychosom Obstet Gynaecol.* 1997;18(4): 247-54.

24-Brown C, Madden PA, Palenchar DR et al. The Association Between Depressive Symptoms and Cigarette Smoking in An Urban Primary Care Sample. *Int J Psychiatry Med.* 2000; 30(1):15-26.

letim Adresi: Ö r. Grv. Ne e KARAKA
nönü Üniversitesi Sa lık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu MALATYA
Tel:0422 3410051
e-mail: nese.karakas@inonu.edu.tr

25-Canan F, Atao lu A. Anksiyete, Depresyon ve Problem Çözme Becerisi Algısı Üzerine Düzenli Sporun Etkisi .*Anatolian Journal of Psychiatry* 2010;11:38-43.

26-Areias ME, Kumar R, Barros H et al. Correlates of Postnatal Depression in Mothers and Fathers. *Br J Psychiatry* 1996;169:36-41.